

Психологія безпеки особистості

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>053 Психологія</i>
Освітньо-наукова програма	<i>Психологія</i>
Статус дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Форма навчання	<i>очна (денна) / дистанційна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, другий (весняний) семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>5 кред. ЄКТС / 150 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен</i>
Розклад занять	<i>Лекції: Практичні заняття: rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор і практичні: професор, д. психол. н., професор кафедри психології та педагогіки, Ложкін Георгій Володимирович, lozhkin.heorhii@lil.kpi.ua, +380507165760</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом навчальної дисципліни «Психологія безпеки особистості» є психологічний аспект безпеки людини в різноманітних видах діяльності і в умовах соціального середовища. «Психологія безпеки особистості» – галузь наукової психології, яка вивчає психологічні загрози різного походження, що набувають вельми широкого впливу у сучасному світі. Визначення стратегій забезпечення психологічної безпеки людини в життєвому середовищі обумовлює актуальність вивчення дисципліни «Психологія безпеки особистості».

Відповідно до вимог ОНП **метою дисципліни** є формування у аспірантів:

- здатності розглядати психологічну безпеку особистості як міждисциплінарну галузь наукового знання;
- здатності аналізувати джерела психологічних загроз на різних рівнях;
- здатності використовувати знання з проблем психологічної безпеки особистості, які є актуальними у сучасному суспільстві та виробництві.

Навчальну базу дисципліни «Психологія безпеки особистості» становлять знання отримані при вивченні різноманітних курсів, що спрямовані на розкриття загальних закономірностей і механізмів безпеки особистості, а також формування вмінь та навичок науково-обґрунтовано пояснювати психологічні факти.

Відповідно до вимог освітньо-наукової програми метою дисципліни є формування у аспірантів:

Загальних компетентностей:

- здатність проводити критичний аналіз, оцінку й синтез нових та складних ідей та соціально-психологічних явищ (ЗК 2);
- здатність розв'язувати комплексні проблеми психології на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності (ЗК 4);
- здатність дотримуватись морально-етичних правил поведінки, етики досліджень, характерних для учасників академічного середовища (ЗК 5).

Фахових компетентностей:

- здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних (ФК 9);
- здатність забезпечувати безперервний саморозвиток і самовдосконалення, відповідальність за розвиток інших (ФК 11);
- здатність використовувати адекватні методи ефективної взаємодії зі представниками різних груп (соціальних, культурних і професійних) (ФК 13);
- здатність здійснювати професійну та особистісну самоосвіту, проектування подальшого освітнього маршруту і професійної кар'єри, участь в дослідно-експериментальній роботі (ФК 19).

Програмні результати навчання:

- виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження (ПРН 3);
- планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з психології та дотичних міждисциплінарних напрямів із дотриманням норм професійної і академічної етики (ПРН 4);
- визначати свої професійні можливості та завдання підвищення професійної кваліфікації й професійної мобільності (ПРН 8);
- організовувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін (ПРН 10);
- дотримуватися правил наукової етики, правових і соціальних норм у процесі професійної та науково-інноваційної діяльності (ПРН 11);
- розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість (ПРН 15).

Комунікація з викладачем можлива та заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також у межах консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. До того ж для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта lozhkin.heorhii@ill.kpi.ua, месенджер Telegram.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни аспіранту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами даних наукових інститутів та бібліотек.

Дисципліна вивчається після опанування дисциплін «Філософські засади наукової діяльності Частина 1. Науковий світогляд та етична культура науковця», «Філософські засади наукової діяльності Частина 2. Філософська гносеологія і епістемологія», «Іноземна мова для наукової діяльності. Частина 1. Наукові дослідження», «Іноземна мова для наукової діяльності. Частина 2. Наукова комунікація», «Теоретичні і методологічні проблеми психології», «Педагогічна акмеологія», «Психологія соціальних явищ», «Організація науково-інноваційної діяльності», «Психологія життєвого середовища», «Психологія наукової і технічної творчості», що входять до циклу обов'язкових (нормативних) дисциплін ОП.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СР
1	2	3	4	5
Тема 1. Психологічна безпека особистості як галузь психологічного знання	14	2	-	12
Тема 2. Природні та соціальні загрози безпеки особистості	12	-	2	10
Тема 3. Індивідуально-психологічні якості особистості та безпека	12	-	-	12
Тема 4. Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності	14	2	2	10
Тема 5. Прийоми психічної саморегуляції	12	2	2	8
Тема 6. Зовнішні та внутрішні детермінанти психологічної безпеки особистості	14	2	2	10
Тема 7. Діяльність та її безпека	12	2	2	8
Тема 8. Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності	12	2	-	10
Тема 9. Інформаційно-психологічна безпека особистості	12	2	2	8
Тема 10. Психологічна безпека освітнього середовища	12	2	2	8
Тема 11. Економічна безпека особистості	12	2	2	8
Тема 12. Соціально-психологічна безпека особистості	12	-	2	10
Всього годин	150	18	18	114

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Волянук Н.Ю. Безпека і надійність суб'єкта праці / Н.Ю. Волянук, Г.В. Ложкін / Психологія праці. Хмельницький: ХНУ, 2013. С. 87-116.
2. Волянук Н.Ю., Ложкін Г.В. Наукові маркери психологічної безпеки особистості майбутнього фахівця технічного профілю. Професійне становлення особистості. 2015. №4. С. 36-42.
3. Лазорко О.В. Психологія професійної безпеки особистості: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 380 с.
4. Ложкін Г.В. Психологія праці : навч. посібник / Г.В. Ложкін, Н.Ю. Волянук, О.О. Солтик; за заг. ред. Г.В. Ложкіна. – Хмельницький: ХНУ, 2013. 191 с.
5. Психологічна безпека особистості: комплекс навчально-методичного забезпечення для підготовки аспірантів за спеціальністю 053 «Психологія» Укл.: Ложкін Г.В., Чукавіна Т.Е. К. : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2016. 47 с. Точка доступу: <http://psy.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/02/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0-%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>
6. Психологічна безпека освітнього середовища: навчально-методичний посібник / упоряд.: В. В. Байдик, Н. О. Столбун. Харків : Друкарня Мадрид, 2019. 100 с.

7. Психологія праці та інженерна психологія: навчальний посібник / укладач О.С. Юрков. Мукачево: МДУ, 2018. 187 с.

4.2. Допоміжна література:

1. Воляннюк Н.Ю. Довіра як психологічна детермінанта безпеки особистості. Актуальні проблеми модернізації законодавства та освіти в умовах євроінтеграційного поступу України: матеріали міжнар.наук.-практ.конф. Чернігів: Десна Поліграф, 2016. С. 53-54.
2. Воляннюк Н.Ю., Ложкін Г.В., Староконь Є.Г. Предиктори психологічної вразливості особистості. Соціально-психологічний портрет військового професіонала: 3б. доп. Міжнародної науково-практичної конференції 14-15.12.2017 м. Житомир. ЖВІ ім. Є.П. Корольова. С. 10-12.
3. Молчанова А. О. Організаційна поведінка: навч. посібник. І-Ф.: Лілея-НВ, 2015. 176с.
4. Лазорко О.В. Психологія безпеки особистості як суб'єкта професіоналізації. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук (доктора психології) за спеціальністю 19.00.01 – загальна психологія, історія психології (053 – Психологія). Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, 2017; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, Харків, 2017. Точка доступу: http://psychology.univer.kharkov.ua/Doky1718/lazorko_diss.pdf
5. Ложкін Г.В. Безпека в команді: психологічний ракурс аналізу. Науковий журнал Габітус. Вип.37, 2022. С.154-158. <http://habitus.od.ua/journals/2022/37-2022/28.pdf>
6. Примак Ю.В. Психологічна безпека дітей та молоді у сімейному середовищі : монографія / за ред. О.Ю. Дроздова. Чернігів : Видавництво «Десна Поліграф», 2019. 243 с.
7. Рибальченко О.М. Порушення мотивації – психологічна загроза безпеці особистості. Науковий журнал Габітус. Вип.38, 2022. С.116-121. <http://habitus.od.ua/journals/2022/38-2022/19.pdf>
8. Рибальченко О.М. Психологічні загрози – компонент безпеки особистості. Науковий журнал Габітус. Вип.32, 2021. С.104-109. <http://habitus.od.ua/journals/2021/32-2021/17.pdf>
9. Рибальченко О.М. Деструкція сенсу – психологічна загроза безпеці особистості. Науковий журнал Габітус. Вип.41, 2022. С.166-172. <http://habitus.od.ua/journals/2022/41-2022/29.pdf>
10. Столяренко О. Б. Психологія особистості. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 280 с. Точка доступу: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Psykholohia-osobystosti.-Stoliarenko-O.-B..pdf>
11. Ткачишина О.Р. Психологічна безпека у контексті маніпулятивного впливу на свідомість особистості. Теорія і практика сучасної психології: Збірник наукових праць, 2019. №1. Т.1. С. 178-182. Точка доступу https://www.researchgate.net/publication/340655892_PSIHOLOGICNA_BEZPEKA_U_KONTEKSTI_MANIPULATIVNOGO_VPLIVU_NA_SVIDOMIST_OSOBISTOSTI
12. Шароватова О. Безпека особистості як соціокультурний феномен. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2014. № 4 с. 66.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СР)
1.	Тема 1. Психологічна безпека особистості як галузь психологічного знання Поняття про об'єкт, предмет та завдання психології безпеки. Історія психології безпеки. Визначення поняття «психологічна безпека» та її основні категорії. Міждисциплінарні зв'язки «Психології безпеки особистості». Методи дослідження різноманітних загроз. Завдання на СР: 1. Дати обґрунтування щодо визначення базових категорій психології. 2. Виділити психологів, що внесли суттєвий вклад в історію розвитку психології безпеки та охарактеризувати їх науковий доробок. 3. Розкрити взаємозв'язок рівнів психічного відображення. 4. Розкрити особливості свідомості як ідеального відображення.

	5. Привести приклади використання методів дослідження у межах галузі «Психологія безпеки особистості».
2.	<p>Тема 4. Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності</p> <p>Психологічні механізми захисту: раціоналізація, витіснення, забування, проекція, регресія, заміщення, ідентифікація, ізоляція, реактивні утворення, сублімація. Структура захисного механізму та його компоненти: когнітивний, емоційний, поведінковий. Фактори психологічної стійкості суб'єкта діяльності: соціальні та особистісні; ознаки психологічної стійкості; індивідуальні особливості нестійкої поведінки, схильність до нещасних випадків та травматизму. Копінг та захисна поведінка: теоретичні передумови і сучасні концепції.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати основні відомі вам механізми психологічного захисту (раціоналізація, витіснення, забування, проекція, регресія, заміщення, ідентифікація, ізоляція, реактивні утворення, сублімація). 2. Навести приклади використання психологічних механізмів захисту, пояснити їх сенс та функції у кожному запропонованому випадку. 3. Охарактеризувати когнітивний, емоційний та поведінковий компоненти захисного механізму. 4. Охарактеризувати деструктивну поведінку у професійній діяльності. 5. Дослідити основні ознаки психологічної стійкості та індивідуальні особливості нестійкої поведінки.
3.	<p>Тема 5. Прийоми психічної саморегуляції</p> <p>Стратегії і методи психічної саморегуляції: соціальні норми і ціннісні орієнтації як регулятори безпечної поведінки, позитивне мислення, запобігання небезпеки, вольові зусилля, регуляція емоційного реагування, захист ідентичності, самореалізація. Аутотренінг. Ефекти саморегуляції: зниження напруженості, втомлюваності, підвищення реактивності. Поняття усвідомленої та неусвідомленої саморегуляції. Вербальні прийоми саморегуляції: самонавіювання, самопереконання, самоаналіз. Невербальні прийоми: вправи на дихання, переключення уваги, візуалізація.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте поняття усвідомленої та неусвідомленої саморегуляції. 2. Охарактеризуйте вербальні прийоми саморегуляції. 3. Дайте характеристику невербальним прийомам саморегуляції. 4. Продемонструйте вправи на дихання. 5. В чому значення самоаналізу для саморегуляції?
4.	<p>Тема 6. Зовнішні та внутрішні детермінанти психологічної безпеки особистості</p> <p>Зміст детермінант психологічної безпеки особистості: збереження цілісності особистості і можливості її розвитку в суспільстві. Відсутність страху і тривоги в суспільстві. Захищеність інтересів особистості. Задоволеність формальним і неформальним спілкуванням. Емоційна стійкість: несприйнятливості до зовнішніх факторів і здатність контролювати власну поведінку.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте зміст зовнішніх детермінант безпеки особистості. 2. Розкрийте зміст внутрішніх детермінант безпеки особистості. 3. Охарактеризуйте компоненти емоційної стійкості. 4. Який сенс Ви вкладаєте у задоволеність формальним та неформальним спілкуванням. 5. Наведіть приклади психологічних загроз при формальному та неформальному спілкуванню в суспільстві.
5.	<p>Тема 7. Діяльність та її безпека</p> <p>Організація робочого простору; безпека інтерфейсної взаємодії. Діагностична роль професійних помилок у забезпеченні безпеки діяльності, деструктивна поведінка у професійній діяльності. Поняття про нещасний випадок, аварійну ситуацію та помилки. Причини аварійних ситуацій, пов'язаних із «людським фактором»: незнання правил та</p>

	<p>інструкцій, негативна мотивація трудової діяльності, неправильна організація праці, несприятливі побутові умови; вплив стресу і пережитої загрози; прийняття рішення в умовах загрози та невизначеності; інформаційне перенавантаження та дефіцит часу як загроза безпеки.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте поняття «аварія», «нещасний випадок», «похибка». 2. Назвіть причини аварійних ситуацій за «людським фактором». 3. Наведіть причини помилок, пов'язаних із незнанням правил та негативною мотивацією до праці. 4. Розкрийте взаємозв'язок неправильної організації праці із аваріями та помилками на виробництві.
6.	<p>Тема 8. Функціональні стани суб'єкта як фактор безпечної трудової діяльності</p> <p>Аналіз функціональних станів суб'єкта діяльності як фактор безпечної трудової діяльності. Динаміка працездатності і стомлення. Праксичні стани. Монотонія, нервово - психічне напруження, стрес та тривожність як фактори травматизму. Методи дослідження праксичних станів. Створення психологічного настрою на безпеку; стимуляція та навчання безпечної діяльності; правила та інструкції як засіб попередження безпеки; психологічний вплив сенсорно-перцептивної інформації на безпеку; роль усвідомлення безпеки; аналіз нещасних випадків як спосіб боротьби з безпекою. Організація режиму праці та відпочинку.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити особливості безпеки інтерфейсної взаємодії. 2. Охарактеризувати деструктивну поведінку у професійній діяльності. 3. Дослідити вплив нервово - психічного напруження, стресу та тривожності на можливість виникнення травматизму. 4. Розглянути можливості навчання безпечної діяльності. 5. Охарактеризувати індивідуальні особливості нестійкої поведінки, схильність до нещасних випадків та травматизму. 6. Розкрити значення аналізу нещасних випадків як способу боротьби з безпекою.
7.	<p>Тема 9. Інформаційно-психологічна безпека особистості</p> <p>Об'єкт і суб'єкт інформаційно-психологічної безпеки. Джерела, засоби впливу на особистість. Фактори маніпуляції свідомістю: політичні, соціально-економічні, соціально-психологічні. Способи негативного впливу на особистість: Інтернет, реклама, дискурс, кіно, експресивна мова, соціальне оточення. Зміна образної картини світу: порушення ідентичності, неадекватність самооцінки, втрата самоконтролю, зміна рольової поведінки, викривлення структури цілей. Інтернет-залежність як різновид адиктивної поведінки. Соціальні мережі і особистісна безпека. Збереження ідентичності в соціальних мережах. Психотерапевтична допомога особистості в критичних ситуаціях.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте джерела інформаційного впливу на особистість. 2. Назвіть та охарактеризуйте засоби інформаційного впливу на особистість. 3. Охарактеризуйте загрози інформаційно-психологічної безпеки особистості. 4. Сформулюйте результати дії загроз психологічній безпеці особистості. 5. Наведіть приклади соціальної та особистісної дезадаптації.
8.	<p>Тема 10. Психологічна безпека освітнього середовища</p> <p>Поняття «освітнє середовище». Специфіка психологічної безпеки в освітньому середовищі. Класифікація загроз психологічній безпеці в освітньому середовищі. Поняття конфлікту. Класифікація конфліктів. Стратегії розв'язання конфліктів в освітньому середовищі. Особливості маніпулятивної поведінки в процесі психолого-педагогічної взаємодії викладачів і студентів. Соціальна відповідальність щодо результатів науково-технічної творчої діяльності в контексті суспільної безпеки. Формування суб'єкт-суб'єктних відносин. Співробітництво як сумісна діяльність в системі «викладач-студент». Суб'єктність та діалогічність відносин. Задоволення потреб в особистісно-довірливому спілкуванні.</p>

	<p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте сенс суб'єкт-суб'єктних відносин. 2. Розкрийте зміст сумісної діяльності в системі «викладач-студент». 3. Наведіть приклади діалогічності і суб'єктності відносин в освіті. 4. В чому полягає профілактика різних форм насильства в освітньому середовищі. 5. Що означає психологічна безпека освітнього середовища.
9.	<p>Тема 11. Економічна безпека особистості</p> <p>Загрози економічної безпеки: безробіття, криміналізація економіки, погіршення природного середовища, зростання захворювань; форс-мажорні обставини задоволення потреб. Джерела та засоби негативних економічних впливів на безпеку особистості: об'єктивні, суб'єктивні, потенційні, реальні, уявні. Деструктивні наслідки впливу економічної небезпеки: звуження кола інтересів, відмова від активного економічної поведінки, невпевненість у майбутньому, роздратування та агресивність.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізувати деструктивні наслідки впливу економічної небезпеки. 2. Навести приклади об'єктивних, суб'єктивних, потенційних, реальних та уявних джерел та засобів негативних економічних впливів на безпеку особистості. 3. Чи можна віднести відмову від активної економічної поведінки до деструктивних наслідків впливу економічної небезпеки, обґрунтуйте свою позицію. 4. Проаналізувати загрози щодо особистісної безпеки в міському середовищі. 5. Чи можна сприймати державу як основний і найбільш комплексний універсальний інструмент забезпечення безпеки, що повинен доповнювати зусилля громадян і громадських організацій, захищати всіх індивідуумів, всі соціальні групи, все суспільство (націю) в цілому? Обґрунтуйте свою позицію.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

сформувані у аспірантів:

- уміння аналізувати психологічні загрози різного походження;
- засвоєння психологічних методів діагностування практичних станів;
- досвід застосування методів діагностики психологічних загроз на рівні індивіда, соціальної групи;
- уміння застосовувати психологічні знання при реалізації професійних функцій.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СР)
1.	<p>Тема 2. Природні та соціальні загрози безпеки особистості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура та основні риси характеру. 2. Тісний зв'язок характеру з психологічними властивостями особистості, що у купі складають предмет психології індивідуальних відмінностей. 3. Можливості діагностики характерологічних особливостей особистості. 4. Діагностика характерологічних особливостей особистості у процесі роботи над тестом Леонгарда-Шмішека <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти власну психологічну характеристику на основі отриманих даних. 2. Проаналізувати, яким чином акцентуації впливають на особистий процес соціально-психологічної адаптації.
2.	<p>Тема 4. Психологічна безпека особистості як стан захищеності і цілісності суб'єкта діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізми психологічного захисту: повноцінні, прикордонні, примітивні. 2. Аналіз взаємовідносин копінгу та психологічного захисту. 3. Стратегії подолання: просоціальні, асертивні, асоціальні, маніпулятивні, пасивні. 4. Робота над опитувальником «Індекс життєвого стилю» Плутчика – Келлермана – Конте.

	<p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> Охарактеризувати механізми психологічного захисту: раціоналізація, витіснення, проєкція, регресія, заміщення, ідентифікація, ізоляція, реактивні утворення, компенсація, сублімація. Здійснити порівняльний аналіз копінг поведінки та психологічного захисту особистості в умовах здоров'я та хвороби. Опанувати основними прийомами фіксації і оцінки стратегій копінг поведінки.
3.	<p>Тема 5. Прийоми психічної саморегуляції</p> <ol style="list-style-type: none"> Усвідомлена та неусвідомлена саморегуляція. Вербальні засоби саморегуляції. Невербальні прийоми саморегуляції. <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> Охарактеризуйте механізми усвідомленої саморегуляції. Охарактеризуйте механізми неусвідомленої саморегуляції. Зробіть порівняльний аналіз усвідомлених та неусвідомлених механізмів саморегуляції. Продемонструйте дію невербальних засобів саморегуляції.
4.	<p>Тема 6. Зовнішні та внутрішні детермінанти психологічної безпеки особистості</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні причини виникнення та структура конфлікту. Способи та можливості управління конфліктною ситуацією. Основні стратегії розв'язання конфліктів та вирішення конфліктних ситуацій. Визначити індивідуальні стратегії розв'язання конфліктів та можливості моделювання різноманітних варіантів вирішення конфліктних ситуацій за допомогою виконання тесту Томаса Кілмана. <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> Проаналізувати особливості творчого перетворювального характеру науково-технічної діяльності. Викласти свої роздуми щодо проблеми соціальної відповідальності за результати майбутньої професійної діяльності в контексті суспільної безпеки
5.	<p>Тема 7. Діяльність та її безпека</p> <ol style="list-style-type: none"> Нещасний випадок, аварії, помилки та відмови в діяльності людини. Причини помилок людини за «особистісним фактором» та їх вплив на безпеку діяльності. Класифікація причин помилок людини за «груповим фактором» та їх вплив на безпеку діяльності. Об'єктивні причини постановки проблеми надійності суб'єкта праці. <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> Розкрийте поняття аварії, помилки, промаху, відмови, що пов'язані із діяльністю людини та її безпекою. В чому полягає причина помилок за «груповим фактором»? Наведіть приклади помилок за «особистісним фактором» та їх зв'язок із безпекою.
6.	<p>Тема 9. Інформаційно-психологічна безпека особистості</p> <ol style="list-style-type: none"> Джерела інформаційного впливу на особистість. Соціально-психологічні фактори маніпулювання свідомістю. Загрози інформаційного впливу на особистість. Психологічні наслідки інформаційного впливу на особистість. <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> Охарактеризуйте найбільш інформативні джерела негативного впливу на особистість. Порівняйте ступіть впливу загроз інформаційного змісту на особистість. Наведіть приклади інформації, що знижує мотивацію діяльності. Охарактеризуйте наслідки дії загроз безпеки особистості.
7.	<p>Тема 10. Психологічна безпека освітнього середовища</p> <ol style="list-style-type: none"> Суб'єкт-суб'єктні відносини в освітньому середовищі. Охарактеризуйте взаємовідносини в системі «викладач-студент». Особистісно-довірливі відносини викладача із студентами.

	<p>4. Форми насильства в освітньому середовищі.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. В чому сутність суб'єкт-суб'єктних відносин в освітньому середовищі? 2. Продемонструйте на прикладах різні форми насильства в освітньому середовищі та їх вплив на безпеку особистості. 3. Як поєднуються в роботі викладача вимогливість та повага по відношенню до студента? 4. В чому сутність сумісної діяльності викладача і студента?
8.	<p>Тема 11. Економічна безпека особистості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Джерела економічної безпеки особистості. 2. Загрози економічній безпеці особистості: внутрішні, зовнішні та форс мажорні обставини. 3. Умови забезпечення економічної безпеки особистості. <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте критерії економічної безпеки особистості. 2. Яка структура загроз економічній безпеці особистості. 3. Які умови забезпечення економічної безпеки особистості є достатніми? 4. В чому сутність економічної безпеки особистості?
9.	<p>Тема 12. Соціально-психологічна безпека особистості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конструктивна активність, позитивне світосприйняття та життєрадісність у складних життєвих ситуаціях як компоненти у структурі складного конструкта стресостійкості особистості. 2. Особливості та ознаки нервово-психічної нерівноваженості. 3. Дослідження рівня власної нервово-психічної стійкості за допомогою анкети «Прогноз». 4. Аналіз стійкості власної поведінки у невизначених ситуаціях у процесі роботи над тестом «Самооцінка оптимізму та активності». <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальні умови забезпечення життєдіяльності людини. 2. В чому полягає система відносин людини в суспільстві. 3. Охарактеризуйте критерії соціально-психологічної безпеки: задоволеність, гармонійність, захищеність. 4. Охарактеризуйте умови соціально-психологічної безпеки особистості.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Аспіранти самостійно опрацьовують питання:

Тема 3. Індивідуально-психологічні якості особистості та безпека

Вплив індивідуальних якостей людини на безпеку її діяльності. Дослідження С. Геллерштейна, Г. Мюнстерберга, М. Грінвуда, Х. Вудса, К. Платонова, М.Котика, К. Марбе, В. Безродного, С. Сироти, В. Труща та інших. Спрямованість особистості. Самооцінка, вразливість, імпульсивність, емоційна лабільність.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал освітнього компонента «Психологія безпеки особистості», аспіранти виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом підготовки реферату. Метою написання реферату є підтвердження рівня опанування аспірантами основних положень з обраної тематики, демонстрація знання відповідної літератури, вміння аналізувати матеріал, робити узагальнення та самостійні висновки.

Робота над рефератом передбачає поглиблене вивчення обраної психологічної проблеми, сучасної наукової літератури, а також оволодіння навичками логічного аналізу та узагальнення матеріалу, його системного викладу. Тема реферату обирається аспірантом самостійно впродовж

двох тижнів з початку семестру, виходячи із запропонованого переліку. Окрім запропонованих, аспіранти можуть самостійно обрати власну тему реферату, обов'язково погоджуючи її з викладачем. У навчальній групі теми рефератів не повинні повторюватись. Орієнтовна тематика рефератів та вимоги до змісту та оформлення містяться у Додатку 1.

Аспіранти подають реферат на кафедру психології та педагогіки за два тижні до екзамену.

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється, але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях просто необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь аспіранта на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг аспіранта значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг аспіранта з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) аспірантом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки. Аспірант, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Аспірант на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі (силабусі) дисципліни. Вітаються питання від аспірантів до викладача під час лекції. Допускається і вітається діалог між аспірантами і викладачем на лекції. На практичних заняттях аспіранти фокусують свою увагу на аналізі психологічних загроз різного походження та детермінант безпеки особистості, оволодівають активними прийомами управління дискусією.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагиату https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologen_pro_plagiat.pdf, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>

Серед технологічних рішень у рамках протидії порушенням академічної доброчесності в рамках вивчення курсу «Психологія безпеки особистості» можна відзначити: перевірку підготовленого реферату на плагиат. Перевірка здійснюється в Системі виявлення збігів/ідентичності/схожості тексту від [компанії Юнічек](#). У разі виявлення академічного плагиату у роботах працівників та здобувачів вищої освіти Університету автори несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства, у тому числі, передбачених [Законом України про освіту](#).

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки аспірантів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>, а також у Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: опитування за темою заняття, реферат.

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабуса.

Семестровий контроль: **екзамен**.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг аспіранта з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) підготовку доповіді та виступ на семінарських заняттях, групове обговорення питань семінарських занять;
- 2) виконання реферату (індивідуального завдання);
- 3) екзаменаційна контрольна робота.

1. Робота на семінарських заняттях (максимальна кількість балів – 27 балів (максимальна кількість балів на 1 занятті – 3):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших аспірантів у процесі дискусії	3
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	2
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	0

Аспірант отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу аспіранта.

Викладач оцінює роботу аспіранта на кожному семінарському занятті і виставляє оцінки в кампусі, в рубриці «Поточний контроль» після проведення семінарського заняття.

2. Виконання індивідуального завдання (реферату) (максимальна кількість балів складає 23):

тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, є аналітичні висновки аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел	19-23
тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел але немає аналітичних висновків аспіранта	13-18
тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не достатньо розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел	7-12
тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано недостатня кількість нормативних та наукових джерел	1-6
реферат не зараховано (не виконано)	0

3. Екзамен

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг не менше 25 балів.

Екзамен проводиться в письмовій формі.

Час екзаменаційної контрольної роботи – 90 хвилин.

За виконання екзаменаційної контрольної роботи максимально можна отримати 50 балів.

Екзаменаційний білет містить 2 завдання (по 25 балів кожне) за тематичними розділами дисципліни:

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення аспірантом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	25-22
відповідь на поставлене питання, але неповна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді	21-18
достатньо поверхова відповідь на поставлене питання; неправильне розуміння суті питання; суттєві помилки у відповіді	17-15
неправильна відповідь на поставлене питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу; відсутність відповіді	0

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання аспіранта визначені у положенні про РСО з дисципліни та представлені у Додатку 2.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації аспірантам

При вивченні дисципліни «Психологія безпеки особистості» аспірант має користуватися, в першу чергу, літературою, яка визначена в основному списку і є у фондах науково-технічної бібліотеки імені Г.С. Денисенка. Додатковим джерелом інформації мають бути конспекти лекцій. Також аспірантам рекомендується знаходити через систему Інтернет матеріали новітніх психологічних досліджень.

Зміст дисципліни реалізується через опанування трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи. Опанування теоретичного блоку здійснюється в процесі роботи на лекціях та опрацювання літератури. На семінарських заняттях відпрацьовуються конкретні вміння та навички аналізу психологічного аспекту безпеки людини в різноманітних видах діяльності і в умовах соціального середовища, формуються комунікативні здібності, вміння аргументувати та відстоювати власну точку зору.

Опанування дисципліни «Психологія безпеки особистості» передбачає комплексний підхід при виборі форм та методів навчання. Суть такого підходу полягає в поєднанні лекційних занять та різноманітних форм самостійної роботи, в тому числі: робота на семінарському занятті; підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах.

Семінарське заняття дає можливість виявити рівень підготовки до нього (виступ, участь в дискусії, висловлення власної думки). Критеріями оцінювання виконання завдань семінарського заняття є: логічна послідовність відповіді; повнота розкриття кожного питання; аналітичність міркувань у відповіді; посилання на джерела; обґрунтованість особистих висновків. У процесі роботи з літературою та конспектування важливо записувати бібліографічні відомості джерела та номери сторінок, з яких були запозичені думки для подальшого оформлення посилань на джерела. Підготовлені раніше матеріали обробляють, включають в роботу власний аналіз.

Позааудиторні заняття

Можлива участь аспірантів у неформальних гуртках, зокрема у відкритій групі PhD-інкубатор <https://www.facebook.com/groups/2735550373369832/>

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус): Складено професором, д. психол. н., професором кафедри психології та педагогіки, Ложкіним Георгієм Володимировичем

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 12 від 18.05.2022 р.).

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 1 від 31.08.2022 р.).

Орієнтовна тематика для рефератів

1. Актуальні проблеми сучасних знань про людину.
2. Психологія та її роль в системі наук про людину.
3. Джерела психологічних знань.
4. Методологія психології безпеки особистості.
5. Психологічні джерела безпеки особистості.
6. Взаємодія людини та інформаційного середовища: проблема інформаційно-психологічної безпеки особистості.
7. Психологія маніпуляцій як основна загроза інформаційно-психологічної безпеки особистості.
8. Індивідуально-психологічна безпека особистості у процесі діяльності.
9. Індивідуально-психологічна безпека особистості: передумови безпечної поведінки людини.
10. Психологічні механізми захисту та психологічна безпека особистості.
11. Індивідуальні стратегії досягнення стану безпеки як передумова безпечної поведінки особистості.
12. Психічна саморегуляція: стратегії і методи.
13. Діяльність як психологічна система.
14. Небезпеки інформаційного перевантаження для особистості.
15. Забезпечення психологічної безпеки особистості, суспільства та держави як новітній виклик міжнародного співіснування.
16. Безпечна трудова діяльність: теоретико-методологічні підходи та дискусії.
17. Забезпечення безпеки трудової діяльності.
18. Складники та механізм функціонування психологічної безпеки освітнього середовища.
19. Психолого-педагогічна взаємодія викладачів та аспірантів, маніпулятивні аспекти.
20. Соціальна відповідальність сучасного науковця в контексті суспільної безпеки.
21. Оцінювання економічної безпеки особистості.
22. Стратегії досягнення соціально-економічної безпеки особистості.
23. Класифікація та характеристика масових психічних явищ.
24. Професійна зрілість особистості.
25. Інтерпретація результатів оцінювання соціально-психологічної безпеки.
26. Психологічні аспекти тероризму та сектантства.
27. Психофізіологічні аспекти маніпулювання свідомістю (інформаційні небезпеки особистості).
28. Вплив деяких фізичних факторів інформаційного середовища (звукові феномени, світлові феномени, вплив кольору).
29. Наслідки впливу економічної небезпеки на особистість.
30. Джерела та засоби негативних економічних впливів на безпеку особистості.

Структура реферату

Стиль викладення матеріалу має бути науково-діловим.

Матеріал розподіляється рівномірно у відповідності до плану реферату:

- вступ (мають бути обґрунтовані актуальність та практичне значення обраної теми реферату, визначені мета та завдання роботи);
- основна частина (розкривається тема реферату шляхом висвітлення основних питань. При цьому необхідно зосередити увагу на аналізі поставлених питань в літературі з висновками щодо їх теоретичної та практичної значущості);
- висновки (необхідно сформулювати:
 - а) науково-теоретичні та практичні підсумки проведеного аналізу за проблематикою реферату;

б) теоретичні та практичні рекомендації, що випливають з проведеного аналізу. Вони мають логічно пов'язуватися із змістом викладеного матеріалу);

– список літератури (містить використані джерела та публікації).

Вимоги до написання реферату

Обсяг реферату має складати – 1 друкований аркуш (24 сторінки). До загального обсягу роботи не входять додатки, глосарій, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці реферату.

Текст реферативної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4 (210 x 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання – «За шириною»; міжрядковий інтервал «Полуторний» (1,5 Lines); абзацний відступ – п'ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., ліве – 3 см, праве – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, зазвичай, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, зазвичай, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані.

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

Максимальна кількість балів за реферат складає 23 бали.

Кожний реферат оцінюється, виходячи з аналізу сукупності таких критеріїв:

1. Актуальність теми.
2. План та зміст реферату має системно розкривати обрану тему.
3. Особистий внесок оцінюється із наявності власних аналітичних висновків.
4. Використані джерела, тобто наявність достатньої кількості сучасних нормативних і наукових джерел.

Рейтингова система оцінювання результатів навчання

Рейтинг аспірантів із дисципліни «Психологія безпеки особистості» складається з балів, що отримуються за:

- 1) підготовку доповіді та виступ на семінарських заняттях, групове обговорення питань семінарських занять;
- 2) виконання реферату (індивідуального завдання);
- 3) екзаменаційна контрольна робота.

1. Робота на семінарських заняттях (максимальна кількість балів – 27 балів (максимальна кількість балів на 1 занятті – 3):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших аспірантів у процесі дискусії	3
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	2
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	0

Аспірант отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у проведених семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу аспіранта.

Викладач оцінює роботу аспіранта на кожному семінарському занятті і виставляє оцінки в кампусі, в рубриці «Поточний контроль» після проведення семінарського заняття.

2. Виконання індивідуального завдання (реферату) (максимальна кількість балів складає 23):

тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, є аналітичні висновки аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел	19-23
тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел але немає аналітичних висновків аспіранта	13-18
тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не достатньо розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел	7-12
тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано недостатня кількість нормативних та наукових джерел	1-6
реферат не зараховано (не виконано)	0

3. Екзамен

Екзамен проводиться в письмовій формі.

Час екзаменаційної контрольної роботи – 90 хвилин.

За виконання екзаменаційної контрольної роботи максимально можна отримати 50 балів.

Екзаменаційний білет містить 2 завдання (по 25 балів кожне) за тематичними розділами дисципліни:

повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення аспірантом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні	25-22
відповідь на поставлене питання, але неповна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта з матеріалом лекцій та підручника; певні неточності у відповіді	21-18
достатньо поверхова відповідь на поставлене питання; неправильне розуміння суті питання; суттєві помилки у відповіді	17-15
неправильна відповідь на поставлене питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу; відсутність відповіді	0

Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (Rc) не менше 50% від RC, тобто 25 балів.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RC = 27 + 23 = 50 \text{ балів}$$

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від R, а саме:

$$RE = 50 \text{ бали.}$$

Таким чином, рейтингова шкала з дисципліни складає:

$$R = RC + RE = 100 \text{ балів.}$$

У підсумку рейтингові бали, отримані за роботу на семінарських (практичних) заняттях, виконання реферату та складання екзамену, підсумовуються та переводяться до оцінки за університетською шкалою відповідно до таблиці:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Орієнтовний перелік питань до екзаменаційної контрольної роботи

1. Охарактеризувати місце психології безпеки у системі психологічного знання.
2. Визначити об'єкт і предмет психології безпеки.
3. Дати характеристику інформаційно-психологічних загроз особистості.
4. Охарактеризувати види соціально-психологічних ситуацій.
5. Дати характеристику економічних загроз особистості.
6. Дати характеристику поняттям: аварія, ситуація, випадок.
7. Розкрити значення наочної інформації щодо попередження загрози.
8. Визначити види загроз психологічній безпеці.
9. Назвати основні критерії безпеки.
10. Розкрити типи ризику.
11. Охарактеризувати форми реакції людини на екстремальні ситуації.
12. Розкрити психологічні аспекти посттравматичних ситуацій.
13. Охарактеризувати механізми психологічного впливу інформації про тероризм.
14. Визначити переживання терористичної загрози теракту й насилля.
15. Дати характеристику ризикової поведінки людини.
16. Навести приклади інформаційного перенавантаження.
17. Дати характеристику різноманітних видів інформаційного впливу.
18. Як змінюється образна картина світу при негативному впливі?
19. За якими ознаками можна розпізнати неправду та брехню при впливі на іншу людину?
20. У чому полягає нейтралізація психологічних факторів у трудовій діяльності?
21. Які механізми регуляції поведінки людини у випадку небезпеки?
22. Які існують загрози психологічній безпеці в освітньому середовищі?
23. Охарактеризувати види залежної поведінки.
24. У чому полягає психологічний захист особистості у соціально-напруженій ситуації.
25. Розкрити сутність механізму психологічного захисту «заперечення».
26. Розкрити сутність механізму психологічного захисту «проекція».
27. Розкрити сутність механізму психологічного захисту «ідентифікація».
28. Розкрити сутність механізму психологічного захисту «регресія».
29. Розкрити сутність механізму психологічного захисту «витіснення».
30. Розкрити сутність механізму психологічного захисту «сублімація».
31. Розкрити сутність механізму психологічного захисту «раціоналізація».
32. Розкрити сутність механізму психологічного захисту «компенсація».
33. Охарактеризуйте види віктимних особистостей.
34. Розкрийте особливості психологічного насилля.
35. Проаналізуйте маніпулятивні аспекти поведінки в процесі психолого-педагогічної взаємодії.
36. Охарактеризувати засоби зміни свідомості.
37. У чому полягають стратегії досягнення безпеки особистості?
38. Розкрийте вербальні прийоми саморегуляції.
39. Проаналізуйте невербальні прийоми саморегуляції.
40. В чому сутність емоційної стійкості?
41. Проаналізуйте ознаки задоволеності формальним спілкуванням.
42. У чому полягають особистісні ресурси збереження ідентичності?
43. Охарактеризувати суб'єкт та об'єкт економічної безпеки.
44. Які умови збереження економічної безпеки?
45. Дати характеристику факторам стресостійкості.
46. Навести приклади зовнішніх ознак порушення впевненості людини у небезпечній ситуації.
47. Навести приклади стимуляції безпечної діяльності.
48. Охарактеризувати етапи предметної дії у сфері інформаційних процесів.
49. Які дескриптори небезпечної поведінки у натовпі?
50. Навести приклади віртуально-мережових практик, які порушують безпеку людини.

51. Охарактеризувати загрози інформаційно-психологічної безпеки особистості.
52. Охарактеризуйте наслідки інформаційного впливу на особистість.
53. Охарактеризувати особливості психологічної безпеки в освітньому середовищі.
54. Визначити стратегії розв'язання конфліктів в освітньому середовищі.
55. Розкрити особливості маніпулятивної поведінки в процесі психолого-педагогічної взаємодії викладачів і студентів.
56. Охарактеризувати деструктивну поведінку у професійній діяльності.
57. Охарактеризувати функціональні стани суб'єкта діяльності як фактори безпечної трудової діяльності.
58. Проаналізувати соціальні норми і ціннісні орієнтації як регулятори безпечної поведінки.